

Sektor małych i średnich przedsiębiorstw województwa opolskiego na tle polityki regionalnej Unii Europejskiej

WSTĘP

Sektor małych i średnich przedsiębiorstw stanowi podstawę wszystkich współczesnych gospodarek europejskich [*Krajowy Fundusz Kapitałowy...*, 2005, s. 4]. Rola tego sektora jest widoczna poprzez jego wpływ na gospodarkę regionu, z kolei działania władz publicznych dotyczące stymulowania i wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw stanowią odpowiedź na rzeczywiste potrzeby tego sektora.

W Polsce na koniec 2009 roku w systemie REGON zarejestrowanych było 3742,7 tys. podmiotów gospodarki narodowej (o 14 tys. mniej niż na koniec roku 2008)¹. Mikroprzedsiębiorstwa stanowią zdecydowaną większość przedsiębiorstw aktywnych, a więc faktycznie prowadzących działalność gospodarczą. W 2008 roku ich liczba wyniosła 1787 tys. co stanowiło 96% ogółu aktywnych przedsiębiorstw, z czego małe to 3% przedsiębiorstw (54,9 tys. podmiotów), a średnie to niecały procent (16,3 tys.) [*Przedsiębiorczość w Polsce, 2009, s. 35*].

Sektor małych i średnich przedsiębiorstw został wskazany jako istotny dla gospodarki nie tylko przez poszczególne państwa, ale przede wszystkim przez Wspólnotę Europejską, wyrazem czego są polityka rozwoju regionalnego czy poszczególne akty takie jak Europejska Karta Małych i Średnich Przedsiębiorstw².

¹ Dane według rejestru REGON – tylko około 50% podmiotów zarejestrowanych w systemie rzeczywiście prowadzi działalność gospodarczą. Dane dotyczące przedsiębiorstw „aktywnych” prezentowane przez GUS pojawiają się z ponad rocznym opóźnieniem.

² Europejska Karta Małych Przedsiębiorstw została przyjęta przez Radę Europejską na posiedzeniu w Feira 19–20 czerwca 2000 r. Jest to dokument przedstawiający główne założenia polityki Unii Europejskiej wobec MŚP, zarys działań, jakie państwa członkowskie i Komisja Europejska powinny podjąć w celu poprawy otoczenia małych przedsiębiorstw. Realizacja Karty powinna przebiegać w myśl zasady „najpierw myśl na małą skalę” (*think small first*). Wprowadzenie w życie strategicznych zaleceń Karty ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia wyznaczonego w Lizbonie w 2000 r. celu uczynienia z Unii Europejskiej najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej, opartej na wiedzy gospodarki świata, zdolnej do systematycznego wzrostu gospo-

SEKTOR MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW W POLITYCE REGIONALNEJ UNII EUROPEJSKIEJ

Polityka rozwoju regionalnego spełnia dwa podstawowe cele: podniesienia konkurencyjności regionu i zmniejszenia dysproporcji rozwojowych między regionami. Stymulowanie wzrostu konkurencyjności regionu następuje przez odpowiednie działania zmierzające do poprawy jakości życia na danym terenie, a szczególnie o działania w takich dziedzinach jak ochrona środowiska, edukacja, bezpieczeństwo i zdrowie publiczne, a także przez działania pobudzające aktywność społeczną – rozwój małych i średnich przedsiębiorstw czy tworzenie odpowiedniego klimatu inwestycyjnego. Działania prowadzone w ramach polityki rozwoju regionalnego tradycyjnie koncentrują się na następujących priorytetach:

- rozwój infrastruktury technicznej i informatycznej,
- wspieranie inwestycji,
- wspieranie rozwoju instytucji otoczenia przedsiębiorczości,
- działania dla rozwoju zasobów ludzkich.

Wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw [według Bąk i wsp., 2001, s. 9 i nast.] „uznawane jest za jeden z najlepszych sposobów aktywizacji słabiej rozwiniętych regionów. W większości państw Unii Europejskiej zarówno rządy centralne jak i władze lokalne mają możliwość wspierania małych i średnich przedsiębiorstw”.

Początkowo podstawą dla regulacji polityki wobec małych i średnich przedsiębiorstw był art. 25 Traktatu Wspólnot Europejskich, począwszy od 1982 roku małe i średnie przedsiębiorstwa zostały objęte specjalnymi regułami konkurencji – zapewniono im uprzywilejowane traktowanie w zakresie pomocy publicznej państw członkowskich. W 1986 roku powołano specjalny zespół zadaniowy ds. małych i średnich przedsiębiorstw, a w 1989 roku został on przekształcony w Dyрекję Generalną XXIII na rzecz polityki względem przedsiębiorstw, rzemiosła, turystyki i spółdzielczości, której zadaniem była koordynacja środków prawnych, współpraca z państwami członkowskimi i zarządzanie programami operacyjnymi przeznaczonymi dla małej i średniej przedsiębiorczości [*EURO INFO dla małych...*, 1999, s. 17].

W 2000 roku zaczęła działać Dyрекja Generalna ds. przedsiębiorstw. Traktat z Maastricht o utworzeniu Unii Europejskiej wprowadził nowe i najistotniejsze uregulowania dotyczące polityki Unii wobec małych i średnich przedsię-

darczego, zapewniającej większą liczbę miejsc pracy w warunkach większej spójności społecznej do 2010 r. W myśl Karty małe przedsiębiorstwa należy postrzegać jako główną siłę napędową innowacji, zatrudnienia oraz społecznej i lokalnej integracji w Europie. Są podstawą gospodarki europejskiej, stanowią główne źródło miejsc pracy oraz bazę dla pomysłów związanych z działalnością gospodarczą.

biorstw. Art. 130 Traktatu stanowi, że kraje członkowskie powinny dążyć do stworzenia otoczenia przyjaznego dla rozwoju i funkcjonowania przedsiębiorstw, zwłaszcza małych i średnich. Wspólnota ma wspomagać działania ukierunkowane na wzajemną współpracę, pozwalające na wykorzystywanie przez małe i średnie przedsiębiorstwa pełnego potencjału Wspólnego Rynku. Działania wspomagające mają być realizowane poprzez udostępnianie krajowych zamówień państwowych, usuwanie przeszkód prawnych i skarbowych. Małe i średnie przedsiębiorstwa stanowią oś gospodarek krajów członkowskich Unii Europejskiej. To przede wszystkim one przyczyniają się do wzrostu gospodarczego i zachowania konkurencji.

Prace nad Jednolitym Rynkiem Europejskim przyczyniły się do stworzenia wspólnotowej strategii wobec małych i średnich przedsiębiorstw, obejmującej koordynację działań wobec tych podmiotów przez państwa członkowskie na szczeblu unijnym [Jasińska-Biliczak, 2011].

Kreowanie rozwoju zmusza władze publiczne do wywierania wpływu na odpowiednią kombinację czynników o charakterze egzo- i endogenicznym. Pociąga to za sobą wypracowanie odpowiednich modeli polityki interwencji. W praktyce gospodarczej efektem zastosowania wybranego modelu jest zazwyczaj powstawanie różnorodnych dziedzin działalności małych i średnich przedsiębiorstw.

Wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw jest uważane za ważne narzędzie realizacji polityki rozwoju regionalnego. Mimo, że w wielu krajach istnieją poważne ograniczenia udzielania pomocy publicznej dla przedsiębiorstw, to powszechnie akceptowane jest wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, a zwłaszcza małych i średnich firm.

INSTRUMENTY UNII EUROPEJSKIEJ WSPIERAJĄCE SEKTOR MSP

Polityka rozwoju regionalnego jest obecnie jednym z priorytetów Unii Europejskiej, o czym świadczy między innymi udział w budżecie Unii Europejskiej wydatków związanych z finansowaniem funduszy strukturalnych i programów wspólnotowych.

Fundusze strukturalne stanowią podstawowy instrument realizacji polityki regionalnej przez Unię Europejską. W ich ramach realizuje się między innymi programy nakierowane na rekonwersję przestarzałych gałęzi przemysłu, walkę z utrzymującym się bezrobociem strukturalnym albo też na podniesienie poziomu gospodarczego regionów dotkniętych depresją ekonomiczną. Pomoc w zakresie funduszy strukturalnych dostarczana jest w formie wydzielonych programów bądź też ramowych wytycznych w zakresie wspierania lokalnych społeczności. Obydwa instrumenty są wykorzystywane przez państwa członkowskie

Unii Europejskiej we współpracy z lokalnymi instytucjami. Zaprojektowane w ich ramach programy muszą odzwierciedlać priorytety Unii Europejskiej i każdorazowo są zatwierdzane przez Komisję Europejską.

Dla prawidłowego ukształtowania badań pomocowych dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw niezbędne jest dokładne poznanie jego potrzeb rozwojowych. Fundusze strukturalne, do których dostęp uzyskiwany jest za pośrednictwem organów krajowych i zagranicznych, są jednymi z najważniejszych źródeł finansowania dla każdego rodzaju przedsiębiorstw europejskich, w szczególności finansowania małych i średnich przedsiębiorstw. Intencją Komisji Europejskiej jest, aby wszystkie przedsiębiorstwa mogły uczestniczyć w realizowaniu celów tych funduszy, a mianowicie zmniejszeniu nierówności w rozwoju regionalnym i promowaniu spójności gospodarczej i społecznej w Unii Europejskiej [Naruszewicz, 2005, s. 85 i nast.].

O wadze funduszy strukturalnych świadczy wzrost ich budżetu [według Kozak, 2000, s. 35.] „pierwszym okresie programowania, tj. w latach 1989–1993 budżet funduszy strukturalnych wynosił 56,6 mld euro (według cen z 1988 roku) czyli ok. 11,32 mld euro średniorocznie. W latach 1994–1999 nastąpił wzrost budżetu funduszy strukturalnych do 136,8 mld euro (według cen z 1992 roku) czyli ok. 22,8 mld euro średniorocznie. W latach 2000–2006 na przedsięwzięcia strukturalne w ramach 3 celów polityki regionalnej wyznaczono budżet na poziomie 182,5 mld euro (według cen z 1999 roku) czyli ok. 26,07 mld euro średniorocznie”.

Budżet funduszy strukturalnych od roku 2004, wraz z budżetem perspektywy na lata 2007–2013, obrazuje tabela 1.

Tabela 1. Roczne kwoty środków z Funduszy Strukturalnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego do 2007 roku) oraz Funduszu Spójności w latach 2004–2013 (w mln euro, do 2006 roku ceny z 1999 roku, od 2007 roku ceny z roku 2004)

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kwota	27080	27080	26660	42863	43318	43862	43860	44073	44723	45342

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Rady (WE) Nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 roku ustanawiającego przepisy ogólne w sprawie Funduszy Strukturalnych oraz Rozporządzenia Rady (WE) Nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 roku ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności.

Pomoc Unii Europejskiej w ramach funduszy strukturalnych w Polsce w latach 2004–2006 to 8 275,8 mln euro. Podział pomocy Unii Europejskiej dla Polski w latach 2004–2006 oraz 2007–2013 w ramach tych funduszy oraz funduszy spójności obrazują tabela 2 i tabela 3.

Tabela 2. Fundusze strukturalne Unii Europejskiej dla Polski w latach 2004–2006

Fundusz strukturalny	Alokacja w mln euro
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	4 972,8
Europejski Fundusz Społeczny	1 908,5
Sekcja Orientacji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej	1 192,7
Finansowy Instrument Ukierunkowania Rybołówstwa	201,8
Suma alokacji	8 275,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie Decyzji Komisji z dnia 22 czerwca 2004 roku zatwierdzającej Podstawy Wsparcia Wspólnoty dla pomocy strukturalnej Wspólnoty dla regionów spełniających kryteria celu 1 w Polsce.

Tabela 3. Programy operacyjne w Polsce w latach 2007–2013

Program operacyjny	Alokacja w mld euro	Udział % w całości środków	Współfinansowanie z instrumentu strukturalnego
Infrastruktura i Środowisko	27,9	40,9	EFRR i FS
16 programów regionalnych	16,6	24,9	EFRR
Kapitał Ludzki	9,7	14,6	EFS
Innowacyjna Gospodarka	8,3	12,4	EFRR
Rozwój Polski Wschodniej	2,3	3,4	EFRR
Pomoc Techniczna	0,5	0,8	EFRR
Europejskiej Współpracy Terytorialnej	0,7	1	EFRR
Suma alokacji*	66	98	-

* Pozostałe środki finansowe w ramach obu funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności zostały przeznaczone na utworzenie krajowej rezerwy wykonania (2% wartości alokacji, czyli 1,3 mld euro).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, <http://www.funduszezstrukturalne.gov.pl>.

Przedstawiona prezentacja wykorzystania funduszy europejskich na potrzeby rozwoju regionalnego poprzez wspieranie sektora małych i średnich przedsiębiorstw pozwala stwierdzić, że małe i średnie przedsiębiorstwa są traktowane jako ważny instrument rozwoju gospodarczego. Zauważyć jednak należy, że dostęp do pomocy Unii Europejskiej w regionach korzystających z pomocy niejednokrotnie sprawia trudność małym i średnim przedsiębiorstwom mimo faktu, że w większości przypadków pomoc ta nie wymaga zaangażowania środków własnych przedsiębiorstw. Jednocześnie „małe i średnie przedsiębiorstwa wysoko oceniają skuteczność pomocy uzyskiwanej ze

środków Unii Europejskiej w ramach Europejskich Funduszy Strukturalnych, a jak pokazuje praktyka, określenie granic regionu potencjalnego beneficjenta pomocy nie musi pokrywać się z jednostkami podziału administracyjnego” [Bąk i in., 2001, s. 38].

Pamiętać jednak należy, że za politykę wobec sektora małych i średnich przedsiębiorstw odpowiedzialne są przede wszystkim poszczególne państwa członkowskie, a Unia Europejska jedynie koordynuje podejmowane przez te państwa działania.

SEKTOR MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW W ROZWOJU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

W 2009 roku w województwie opolskim zarejestrowanych było 95 809 podmiotów gospodarczych. Dane te obrazuje tabela 4.

Tabela 4. Podmioty zarejestrowane w REGON w województwie opolskim w 2009 r. według liczby pracowników

Województwo opolskie	Ogółem	0	1–9	10–49	50–249	> 249
Liczba przedsiębiorstw	95 809	12 696	91 296	3 626	785	102
Udział regionu w Polsce wśród zarejestrowanych przedsiębiorstw (%)	2,47	3,83	2,49	2,13	2,48	1,84
Liczba przedsiębiorstw zlikwidowanych	8 656	227	8 565	78	10	3
Zlikwidowane – udział w Polsce (%)	2,26	2,23	2,27	1,65	1,63	1,65
Liczba przedsiębiorstw nowo powstałych	8 387	439	8 310	70	7	0
Nowo powstałe – udział w Polsce (%)	2,08	2,70	2,09	1,44	1,84	0

Źródło: obliczenia na podstawie danych GUS oraz [Raport..., 2010, s. 105].

Zdecydowaną większość stanowiły przedsiębiorstwa mikro (ok. 95%). Firmy z regionu stanowiły niecałe 2,5% wszystkich firm zarejestrowanych w kraju, i jest to jeden z najniższych udziałów spośród wszystkich regionów. O niskim poziomie przedsiębiorczości w województwie opolskim świadczy również liczba przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców wynosząca niecałe 93 przedsiębiorstwa, co plasuje województwo opolskie na 10 miejscu w kraju. Dane te zaprezentowane zostały w tabeli 5.

Tabela 5. Sektor małych i średnich przedsiębiorstw zarejestrowanych w REGON w województwie opolskim w 2009 r. w stosunku do liczby mieszkańców województwa

Województwo opolskie	Liczba MSP na 1000 mieszkańców	Miejsce w Polsce
MSP ogółem	92,92	10
MSP nowo powstałe	8,13	13
MSP zlikwidowane	8,39	6
MSP z kapitałem zagranicznym	1,35	7

Źródło: obliczenia na podstawie danych GUS oraz [Raport..., 2010, s. 106].

W 2009 roku w województwie opolskim powstało ponad 8,3 tys. firm, z czego 99% to firmy mikro. Jednocześnie w analizowanym roku zlikwidowano ponad 8,6 tys. firm. Największą względną różnicę między liczbą firm nowo powstałych i zlikwidowanych odnotowano dla firm bez pracowników, powstało ich niemal 2-krotnie więcej niż zlikwidowano. W pozostałych grupach firm niestety liczba zlikwidowanych była większa niż nowo powstałych.

W analizowanym roku w regionie nie powstało ani jedno duże przedsiębiorstwo: według [Raport..., 2010, s. 106.] „w sektorze prywatnym co trzecia firma w 2009 roku prowadziła działalność w ramach sekcji *Handel i naprawy*, blisko 18% firm działało w sekcji *Obsługa nieruchomości i firm*, w dalszej kolejności pod względem ważności branż pojawiło się *Budownictwo* z niemal 14% udziałem w strukturze, a także *Przetwórstwo przemysłowe* z udziałem na poziomie ok. 10%. W sektorze publicznym dominowała jedna branża – *Obsługa nieruchomości i firm* z ponad 42% udziałem”.

Szczegóły podziału branżowego małych i średnich przedsiębiorstw w województwie opolskim w analizowanym okresie przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Podział branżowy małych i średnich przedsiębiorstw w województwie opolskim w 2009 r.

Województwo opolskie	Sektor publiczny (%)	Sektor prywatny (%)	Własność zagraniczna (%)	Nowo utworzone (%)	Zlikwidowane	
					(-) %	Nowe (+) %
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Ogółem	100	100	100	100	100	- 269
Górnictwo	0,02	0,05	0,28	0,14	0,05	8
Przetwórstwo przemysłowe	0,64	9,77	24,46	9,10	8,93	- 10
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	1,14	0,07	0,69	0,13	0,01	10

1	2	3	4	5	6	7
Budownictwo	0,34	13,97	10,37	15,71	12,31	253
Handel i naprawy	0,21	30,32	27,16	30,09	35,57	- 555
Hotele i restauracje	0,73	3,04	2,42	4,36	3,06	101
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	0,48	3,34	4,98	4,04	4,32	- 35
Pośrednictwo finansowe	0,34	6,00	7,19	4,23	7,81	- 322
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	42,78	4,05	19,14	15,68	17,00	- 157
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	8,22	17,64	0,07	0,10	0,07	2
Edukacja	36,20	0,62	0,97	2,66	2,18	34
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	5,08	1,54	0,55	5,13	3,38	138
Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	3,80	4,61	1,73	8,61	5,31	263
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Organizacje i zespoły eksterytorialne	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	1

Źródło: obliczenia na podstawie danych GUS oraz [Raport..., 2010, s. 239].

W 2009 r. w województwie zarejestrowanych było 445 firm prowadzących działalność eksportową, z czego najwięcej eksporterów znajdowało się w grupie średnich przedsiębiorstw – 202 podmioty. Ta grupa przedsiębiorstw miała również wysoki udział sprzedaży eksportowej w przychodach ogółem – 19%. W ma-

łych firmach udział sprzedaży eksportowej wyniósł zaledwie 5%, natomiast najwyższy udział w sprzedaży, przy jednocześniej najniższej liczbie firm eksportowych, odnotowano wśród dużych firm – 24%. W województwie działała podobna liczba firm importujących – 431 podmiotów. Najwięcej firm importujących było w grupie małych przedsiębiorców – 200, choć wartość ich zakupów z importu była najniższa i wyniosła około 534 mln zł. Dane te obrazuje tabela 7.

Tabela 7. Działalność eksportowa małych i średnich przedsiębiorstw w województwie opolskim w 2009 r. według podziału na liczbę zatrudnionych

Województwo opolskie	Liczba zatrudnionych		
	10–49	50–249	> 249
Udział sprzedaży eksportowej w przychodach ogółem (w %)	5	19	24
Liczba firm eksportowych	198	202	45
Wartość zakupów z importu w mln zł	534	1412	3697
Liczba firm importujących	200	184	47

Źródło: obliczenia na podstawie danych GUS oraz [Raport..., 2010, s. 107].

Firmy eksportowe dominowały w sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* oraz *Handel i naprawy*. Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku przedsiębiorstw importerów. Sytuacja ta spowodowana jest w wielkiej mierze strukturą społeczną województwa opolskiego, w tym znaczącym udziałem ludności o pochodzeniu i/lub obywatelstwie niemieckim.

WNIOSKI

W zakresie charakterystyki sektora małych i średnich przedsiębiorstw województwa opolskiego stwierdzić należy, że:

1. najważniejszymi celami dla przedsiębiorców są równomierny wzrost, utrzymanie pozycji rynkowej oraz poszukiwanie nowych klientów,
2. większość firm ocenia swoją sytuację ekonomiczną jako dobrą,
3. wśród przedsiębiorców istnieje bardzo duże zainteresowanie możliwością bezpośredniego doradztwa technicznego, jak również pogłębiania wiedzy zalogi na temat stosowanej technologii (w tym obserwuje się coraz większe zainteresowanie udziałem pracowników naukowych w projektowaniu innowacji na potrzeby przedsiębiorstwa),
4. przedsiębiorstwa nie wyrażają dużego zainteresowania ofertami innowacji składanymi przez jednostki badawczo-rozwojowe preferują bowiem już skomercjalizowane technologie,
5. przedsiębiorstwa w zdecydowanej większości nadążają za zmianami technologicznymi na rynku,

6. w większości przedsiębiorstw istnieją rezerwy w wykorzystaniu maszyn i urządzeń (średnio w skali województwa na poziomie 30%),
7. za najważniejsze kryteria sukcesu firm uważane są zyski, udział w rynku i pełne usatysfakcjonowanie klientów.

Województwo opolskie jest najmniejszym regionem Polski, jednakże to od władz regionu zależy będzie efektywne wykorzystanie środków na rozwój regionalny i wspieranie poszczególnych sektorów przedsiębiorczości w celu zdynamizowania gospodarki województwa. Celowym więc wydaje się wpieranie sektora, który ma największy wpływ na PKB oraz rozwój regionu – niewątpliwie sektorem tym jest sektor małych i średnich przedsiębiorstw. Specyfika Opolszczyzny, wyrażająca się w strukturze rodzajowej przedsiębiorstw opartej w przeważającej mierze na małych (w tym mikro) i średnich przedsiębiorstwach, powoduje konieczność podejmowania działań systemowych w obszarze pobudzania aktywności proinwestycyjnej, skierowanej zwłaszcza do tych przedsiębiorstw.

Ponadto przy konstruowaniu i realizacji polityki kierowanej do sektora małych i średnich przedsiębiorstw należy zwrócić uwagę na mikroprzedsiębiorstwa, które, z racji małej skali działania, znajdują się w znacznie gorszej kondycji ekonomiczno-finansowej niż pozostałe przedsiębiorstwa.

BIBLIOGRAFIA

- Bąk M., Grabowski M., Kuławczuk P., Nowicki M., Wargacki M., Wojnicka E., 2001, *Małe i średnie przedsiębiorstwa a rozwój regionalny*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa.
- EURO INFO dla małych i średnich przedsiębiorstw, EURO INFO CENTRE 1999, nr 9 (16).
- Heffner K., Malik K. (red.), 2007, *Szanse rozwoju regionów. Uwarunkowania społeczne, ekonomiczne i środowiskowe*, Wydawnictwo Instytut Śląski, Opole.
- Jasińska-Biliczak A., 2011, *Wspieranie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w polityce rozwoju regionu opolskiego*, SGH, Warszawa.
- Kozak M., 2000, *Fundusze strukturalne w UE po reformie [w:] Droga do funduszy strukturalnych Unii Europejskiej*, PARP, Warszawa.
- Krajowy Fundusz Kapitałowy jako uzupełnienie systemu wspierania rozwoju sektora MSP*, 2005, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Departament Polityki Regionalnej, Warszawa.
- Naruszewicz S. (red.), 2005, *Fundusze strukturalne w polityce regionalnej*, Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, Białystok.
- Przedsiębiorczość w Polsce*, 2009, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, lipiec.
- Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2008–2009*, 2010, PARP, Warszawa.

Streszczenie

Celem artykułu jest analiza sektora małej i średniej przedsiębiorczości województwa opolskiego oraz wskazanie znaczenia tego sektora dla gospodarki i rozwoju regionu. Dla osiągnięcia tego celu posłużono się przeglądem literatury z zakresu polityki regionalnej, rozwoju regionów – metoda analizy i krytyki piśmiennictwa – oraz dokonano analizy danych statystycznych – metoda porównawcza i statystyczna. Przegląd literatury oraz wskazanie instrumentów wspierających analizowany sektor mają na celu zaprezentowanie problemu nie tylko w skali regionu, ale również na poziomie Unii Europejskiej.

Badania wykazały, że sektor MSP w województwie opolskim jest sektorem, rozwój którego wspiera samorząd województwa, jednak wciąż występuje nieumiejętne wykorzystanie środków (np. na poziomie gmin). Wynikają stąd wnioski dla samorządu terytorialnego dotyczące jego większego zaangażowania i bardziej celowego wykorzystania instrumentów będących w jego dyspozycji.

Small and Medium Enterprises in Opolskie Province in the Context of EU Regional Policy*Summary*

Subject of the article is analysis SME's sector of opolskie province as well as showing the meaning of mentioned sector for region's economy and development. Reaching article's aim was possible within literature review from the scope of regional policy, regions' development – analysis and literature's criticism method – and within analysis of statistic data – comparing and statistic method. Literature review and pointing of instruments supporting analysed sector helped in problem's presentation not only at the region scale but also at EU level.

Research of opolskie province SME's show that mentioned sector is supported by regional governance but still there are cases of incompetent funds using (at commune level). Conclusions for regional governance concern its bigger commitments and more intentional application of instruments being under its disposal.